

Çin Halk Cumhuriyeti'nin özellikle 1976'da Mao'nun ölümünden sonraki tarihinin ve bu bağlamda ülkedeki büyük dönüşümün incelenmesi konusunda –ilerleyebildiğim oranda- bilgi vereceğimi belirtmiştim.

Bu tür çalışmalarda yöntem önemlidir: nereden başlayıp, nasıl ilerleyeceksiniz? Bu konuda iyi bir yol bulamazsanız bilgi yığınızı içinde kendinizi kaybedersiniz. Arnavutluk ve Romanya konusunda olduğu gibi bilginin sınırlı olduğu incelemeler için yöntem o kadar önemli değildir. Çin hakkında ise –ilgili dönem çerçevesinde- müthiş bilgi var. Konuyla ilgili kitaplar tahmini en az 50 tane ve bunlar seçilmiş olanlardır. Frankfurt Üniversitesi bünyesindeki büyük Çin kütüphanesi taşıyor, bu nedenle de oradaki kitapları şimdilik kullanamıyorum. Bir ay kadar sonra taşınma biter sanıyorum ve o zamana kadar elimdekileri bitirmesem bile epeyce okuyup değerlendirmiş olmam gerekiyor.

Önce genel değerlendirme yapan ince kitaplardan başlanır. Bunlardan ikisini bitirdim ve genel bakış açısına ulaştım. Bundan sonra bu bakış açısı genişler ve her yeni kitapla birlikte bilgi tamamlanır.

Çin Komünist Partisi marksizmin yeniden inşasını hedefliyor.

Görüşleri kısaca şöyle: marksizm, Çin'in mevcut sorunları ve 21. yüzyıl kapitalizmiyle ilgili olarak yetersizdir. Marksizmin Sovyet tipini kabullenmiş olmamız bize önemli zarar vermiştir.

Mao dahil (keza Lenin ve Stalin de dahil) eleştirinin dışında kalan kimse yok.

Yıllardan beri süren büyük bir tartışma var. Kendilerine göre bir ad bulmuşlar: çin marksizmi. SSCB tarafından temsil edilen klasik marksist çizgiyle 1930'lu yıllardan beri farklı olan yönlerini öne çıkarıyorlar. Mesela parti anlayışı...

Parti merkeziyetçi ve illegaldır.

Çin'deki iç savaş sırasında Komüntang'ın egemenliğindeki bölgelerde parti çalışmasında bu uygulanırken, kurtarılmış bölgelerde uygulanmamıştır. Daha az merkeziyetçilik ve legallik öne çıkmıştır.

ÇKP bazı yönlerden SBKP'ye hiç benzemiyor. Bunu daha önce okuduklarımdan da biliyordum.

Mesela SBKP içinde önemli bir sorun olduğu zaman, bu sorun politkbüro ve merkez komitesinde çözülür.

ÇKP'de böyle değil...

Sorunun iki tarafı varsa, bu iki tarafın yandaşları ülke çapında duvar gazeteleri çıkarırlar, tartışma toplantıları düzenlerler ve iş bazen taraflar arasında çatışmaya kadar gidebilir.

Sorun her tarafa yayılıyor; tartışmalar, kavga-gürültü derken bazen iş çığırından çıkıyor, merkezden müdahale geliyor.

Mao'nun kitle çizgisinin bir yanı böyledir.

Çin'in toplumsal özellikleri –doğal olarak- parti yapısına yansımıştır. Çin'de aile ilişkisi, akrabalık, belirli bir dönem birlikte çalışmış olmak oldukça önemlidir. Bu çerçevede parti içinde yoğunluklar oluşur.

Yeni başladığım önemli bir kitap “Xi Jinping ve Çin Rönesansı” adını taşıyor (İngilizce). 2016

basımı yani yeni sayılır. Bu kitaplar değişik ABD üniversiteleri tarafından yayınlanıyor ve kesinlikle anti-komünist içeriğe sahip değiller. Durumu anlamaya çalışıyorlar: insanlığın yüzde 20'sini barındıran bu ülkede ne oluyor?

ÇKP iyi bir şey yapıyor ve sorunlarıyla çözüm yollarını herkesle tartışıyor. Yapılan Deng Xiaoping'in getirdiği yeniliktir: Özellikle ABD'ye çok sayıda öğrenci gönderilmesi ve eğitime büyük yatırım yapılması. Üniversite bitirmeyen merkez komitesi üyesi olamıyor.

ÇKP ülkenin içinde bulunduğu aşamayı -7-8 yıl öncesi için geçerlidir- şöyle değerlendiriyor: ilk aşamayı bitirdik, şimdi orta derecede gelişmiş bir ülke durumuna gelmeyi hedeflemeliyiz. Ucuz işgücü ülkesi olmaktan uzaklaşıp, özellikle gelişmiş tekniğe ve gelişmiş insan sermayesine sahip olmak temelinde gelişen ülke olmalıyız.

İlginçtir, Çin tarihi 30'ar yıllık dönemlere ayrılabilir: 1949-1978 (ÇHC'nin kuruluşundan Deng Xiaoping dönemine kadar, 1979-2008 (Deng dönemi), sonrası Xi Jinping dönemi. Tarihlerde birkaç yıl öne ya da arkaya oynama olabilir ama bu önemli değildir. Gerçekte Xi Jinping dönemi 2012'de başlıyor ama belirttiğim gibi bu önemli değildir.

Yeni bir belirleme; parti genel sekreteri en fazla iki kere seçilebiliyor. Olağanüstü bir durum olmazsa on yıl görevde kalabiliyor.

SBKP deneyinden ders almışlar...

Öğrenmesini bilmek önemlidir.

1,6 milyar insan ne demek!

Okuduğum son kitapta yapılan belirleme doğrudur: Çin'in tutacağı yol sadece bu ülke için değil, insanlık için de önemlidir.

İnsanlığın beşte biri...

Okunması gereken daha çok kitap var ama bu konuda çalışmak insana heyecan veriyor.

Bu heyecan olmazsa bir süre sonra sıkılırsınız...